

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Candidatus Abbreuiatus Jurisprudentiae Sacrae, Hoc Est,
Juris Canonici, Secundum Gregorii Papae IX. Libros V.
Decretalium Explanati Summa, Seu Compendium**

Pichler, Vitus

Augustae Vindel., 1733

Titulus XV. De Frigidis, & Maleficiatis, & Impotentia coëundi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63462](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63462)

rationem in contextu *c. 7. seq. in fine* fundam
loquitur de casu, quo quis uxorem patris, adhuc
viventis, sibi jungere voluit.

- 14 Quæres, quæ sit pœna incestarum nuptiarum,
seu illorum, qui contrahunt, vel contrahere po-
tius attentant, Matrimonium in gradu consangui-
nitatis vel affinitatis prohibito? *g. De Jure Ca-*
nonico est excommunicatio latæ sententiæ, Clem,
un. h. t. De Jure Civili autem, si in Linea Recta
conjuncti, vel frater cum sorore, ejusque filia
vel neptre, contrahunt Matrimonium, olim decre-
ta erat publicatio bonorum & exilium, atque, si
persona fuit vilis, etiam verberatio. Nov. 12. c.
1. & indè deducta Auth. incestas nuptias, C. de
incestis nupt. junctô s. 1. seqq. Inst. de Nupt. De
Jure Novo Jesephi I. Imper. in Ordinat. Crim. art.
19. s. 21. incestus inter parentes & liberos, in-
ter cognatos in primo ac secundo gradu, & in-
ter affines in primo gradu Lineæ Rectæ pœna gla-
dii dicitur esse statuta.

TITULUS XV.

De Frigidis, & Maleficiatis, &
Impotentia coeundi.

SUMMARIUM.

1. *Quid sit Impotentia: quinam Frigidi, & Ma-*
lesciati.
2. 3. *Qualis Impotentia dirimat Matrimonium,*
& quo Jure.

4. *Quæ-*

4. Qualiter ob Impotentiam dissolvi possit Matrimonium.
 5. Quomodo illa probari debeat ac possit.
 6. Quid Juris, si post dissolutum ob Impotentiam Matrimonium appareat, conjuges fuisse potentes.

Agitur hic de *Impedimento Impotentia*, quæ definitur esse *vitium vel naturale vel accidentale, impediens coitum*; siquidem impotentia *generandi*, & sterilitas, cujusmodi datur in senibus, vel aliunde sterilibus, ad coeundum tamen potentibus, non est impedimentum Matrimonii, sed solum impotentia *coeundi*, seu inhabilitas ad commixtionem carnalem maris & feminae, h. e. ad copulam perfectam, qua vir & mulier una caro efficiuntur: qua impotentia laborant *Frigidi*, h. e. masculi, qui ob defectum caloris nativi vas femineum penetrare nequeunt, & *Maleficiati*, qui vel ex maleficiò seu ope dæmonis, vel ex malitia hominum, naturali medio id efficientium, sunt inhabiles effecti ad copulam, sive viri sint sive feminae. Impotentia coeundi dividitur I. in *Naturalem*, quæ ortum habet ex defectu ipsius naturæ, ut siquis non habeat membra ad copulam necessaria, aut habeat improporcionata, vel femina ita sit arcta, ut à viro nullatenus penetrari vel semen recipere valeat: & in *Accidentalem*, quæ provenit ex accidenti, v. g. ex castratione, qua quis utroque testiculo est mutilatus, quia verum semen non habet, aut ex maleficio dæmonis, vel arte hominis, morbo gravi &c.

2. In *Absolutam*, quæ datur respectu omnium virorum, aut feminarum: & in *Respectivam*, quæ

non respectu omnium, sed solum unius vel plurius personarum datur: sic arctitudo feminae potest esse solum respectu unius vel alterius viri, aut maleficium respectu unius tantum viri. 3. In *Perpetuam*, quae nec per artem & media naturalia, nec per spiritualia, orationes, benedictiones &c. nec sine miraculo, aut peccato, aut mortis periculo tolli potest: & in *Temporalem*, quae sine peccato, periculo vitae, miraculo, per media naturalia vel spiritualia auferibilis est. 4. *Antecedentem*, quae jam datur ante Matrimoniale contractum, & *Supervenientem*, quae primum post illum oritur.

Dico 1. Sola impotentia coeundi perpetua & antecedens, sive deinde sit naturalis vel accidentalis, sive absoluta vel respectiva, dirimit Matrimonium non solum Jure Positivo, sed etiam Naturali & Divino. Text. & DD. in *c. 1. seqq. & c. 6. b. t.* Ratio est, quia ad essentiam Matrimonii spectat tradere jus, saltem radicale, ad usum corporis & copulam conjugalem juxta communem omnium sensum, fundatum in illo *Gen. 2. Erunt duo in carne una*: sed tale jus tradi non potest, ubi corpora ad copulam antecedenter & perpetuo sunt inhabilia: ergo.

Objic. 1. Finis principalis Matrimonii est generatio prolis: sed iste finis cessat in illis, qui laborant impotentiam generandi, uti sunt caeci &c. ergo etiam impotentia generandi, non tantum impotentia coeundi, est impedimentum dirimens Matrimonii. 2. Matrimonium non facit concubitus, sed consensus: ergo non obstante impotentia ad concubitum subsistit Matrimonium. 3. Matrimonium inter perpetua impo-

impotentes parit aliquam obligationem, ut nempe cum tali impotentia contrahentes debeant cohabitare tanquam fratres & sorores. *c. 4. & 5. h. t.* atque inter illos dicitur dari *retinaculum conjugale. can. 2. caus. 33. q. 1.* ergo valet tale Matrimonium. 4. Potentia ad copulam est de substantia Matrimonii, uti videmur dicere: ergo, si impotentia superveniat, perit & dissolvitur Matrimonium jam contractum. *R. ad 1. dist. min.* iste finis cessat per accidens. *C. mi. per se N. min.* Si vir senio jam ita esset debilitatus, ut nec arte Medica adjutus posset semen vel saltem partem seminis, ut ut sterilis, in vas feminae immittere, vel vetula ita esset disposita, ut nec partem seminis virilis recipere valeret (si retinere non posset, nihil obstat) tunc etiam dicimus inhabiles esse ad Matrimonium. Ad 2. Matrimonium non quidem facit concubitus, facit tamen consensus, quo traditur jus, saltem radicale & remotum, corporum physicè habilium ad copulam. Ad 3. *N. ant.* licet enim *c. 4. & 6. 5. h. t.* permittatur cohabitatio instar fratrum & sororum, non tamen precipitur, saltem si cum ignorantia impotentiae contraxerunt, imò multi cum Sanch. valde probabiliter nec scienter contrahentes ad taliter cohabitandum obligant. In *can. 2. cit.* per retinaculum conjugale intelligitur vinculum putativum, quia dicitur in potestate contrahentium esse illud dissolvere: verum autem vinculum Matrimoniale dissolvere in potestate hominis non est. Ad 4. *dist. ant.* est de substantia Matrimonii in fieri. *C. ant.* in facto esse, & postquam validè jam contractum est Matrimonium. *N. ant. & cons.* Nullum impedimentum

dirimens, quod supervenit Matrimonio, istud esse solvit, quamvis quodlibet dirimat contrahendum.

4 Dico 2. Quamvis conjuges deprehensio impotentiae impedimento possint reclamare, & separationem petere, nisi velint cohabitare instar fratris & sororis. 2. Et quidem quocumque tempore voluerint. 3. Propria tamen auctoritate separationem instituere nequeunt, sed opus est auctoritate Judicis Ecclesiastici. 4. Et praevia probatione legitima impotentiae. Pars 1, constat ex *c. 5. h. t.* Pars 2, ex *c. 6. & fin. eod.* his tamen contrariari videtur *c. 1. eod.* & ibi Glossa, ubi femina, primum post sesqui annum allegans impotentiam viri, dicitur non amplius audienda, licet audiri deberet, si statim, nempe post unum vel alterum mensem allegaret. Sed haec antilogia evitatur dicendo, quod, quando uterque conjugum fatetur vel allegat impotentiam, semper id possit: si verò unus tantum allegat, alter negat, tunc statim debet allegare, si indicia impotentiae sint dubia: si verò haec sint certa, aut valde verisimilia, tunc semper audiri debet. Pars 3, ex *c. 3. de divor.* propter periculum scandali, & peccati, ne temere dissolutio Matrimonio aliud contrahatur invalidè, & sic in perpetuis vivatur adulteris. Unde nec utrique conjugi, impotentiam alleganti fatenti, etiam sub juramento, creditur, quia posset contingere, ut mutuae cohabitationis pericula praetenderent falsò impotentiam. Pars 4, ex *c. 1. cit.* & ex primum adducta ratione. Adde, quod pro Matrimonio semel contracto stet praesumptio Joris, item possessio, ac insuper causa Matrimonii sit favorabilis: proin ad illud dissolvendum re-

qui-

quiritur, probatio impotentiae plena & concludens.

Quæres, quomodo probari possit ac debeat impotentia, ut Judex declaret, Matrimonium, semel contractum, non valere, & separare valeat conjuges putativos? R. 1. Per inspectionem corporum (si aliunde sciri nequeat) faciendam apud viros à Medicis & Chirurgis, saltem duobus, fide dignis, & in arte expertis; apud fœminas verò ab obstetricibus, vel aliis honestis matronis, saltem duabus, fide dignis, & in arte vel opere nuptiali expertis. Text. & DD. in *c. 6. & fin. citt. c. 4. c. penult. de probat.* Neque his viris aut fœminis creditur, nisi sub juramento affirmantibus vel negantibus impotentiam, per *c. 51. de testib. R. 2.* Si per inspectionem innotescant indicia certa impotentiae, Matrimonium statim pro nullo declarandum est. R. 3. Si deprehendantur indicia valde verisimilia, h. e. quasi moraliter certa, ita ut pro potentia non militet probabilis ratio, tunc conjugibus est deferendum juramentum scientiae, quo asserant se copulam habere non posse, & simul septimæ manui consanguineorum, h. e. septem consanguineis (vel in horum defectu septem vicinis, aut, si tot haberi nequeant, saltem duobus vel tribus) juramentum credulitatis, quo affirment, se omnino credere, quòd conjuges verum jurent. Et tunc Matrimonium rursus statim est pronuntiandum nullum, *c. 5. h. t. Sanch. l. 7. d. 107. n. 4. & c. & alii.* R. 4. Si ex inspectione, vel alia probatione, detegantur indicia solum probabilia, & sic impotentia sit verè dubia, tunc non statim dissolvendum est Matrimonium, sed in-

jungendum conjugibus integrum triennium, & copula attentata continuandum, ad explorandam potentiam vel impotentiam: quo elapso necdum habeatur certitudo, uterque tamen assertat impotentiam, rursus & conjugibus & septimæ manui deferendum est juramentum, de quo supra: præstito autem utroque juramento Matrimonium est annullandum. Text. & DD. in c. 5. c. fin. c. i. Quod si verò una tantum pars elapso triennio neget juratò, toto tempore, licet coeundi sint, saltem aliquoties intra hebdomadam, copulam perficere se potuisse, altera autem affirmet copulam, credendum est affirmanti, & per valore Matrimonii pronuntiandum. per c. fin. de sent. & re jud. c. 65. de R. J. in 6. quia prævalet favor Matrimonii, & possessio. Nec objicias, si fœmina neget copulam, & per inspectionem matronarum deprehendatur adhuc esse virgo, inderui certitudinem impotentia, consequenter fœminæ copulam neganti potius credendum, & pronuntiandum contra Matrimonium; quia oculis obstetricum potest falli. c. penult. de probat. Et Paulus Zacchias præstantissimus Medicus negat, certò deprehendi posse virginitatem ex inspectione.

6. Dico 3. Casu quo Matrimonium ob impotentiam, legitimè probatam in Judicio, est dissolutum, postea verò apparet, conjuges fuisse potentes, eò quod fortè fornicentur, vel in alio Matrimonio, postea contracto, prolem generant, &c. regulariter restaurandum est, dissolutò alio, quod fortè secutum est. Communis & certata ex c. 5. c. 6. h. t. Neque sententia contra Matrimonium lata unquam transit in rem judicatum.

tam. c. 7. de sent. & re jud. Dixi regulariter; nam restaurandum non est 1. si impotentia per peccatum, aut per miraculum, est sublata, quia tunc fuit perpetua. 2. Si fuit respectiva, nempe respectu prioris conjugis, non verò respectu aliorum vel aliarum. 3. Si pars separata Religionem professa sit, suppositò nempe, quòd Matrimonium revera nunquam consummatum fuerit.

TITULUS XVI.

De Matrimonio contracto contra Interdictum Ecclesie.

SUMMARIUM.

1. Per Interdictum Ecclesie quid hic intelligatur.
2. Quinam Matrimonium interdicere possint.
3. Tempore feriato non interdicitur à Jure ipsum Matrimonium, sed nuptiæ tantum.
4. Quinam possint dispensare in Impedimentis Impedientibus.
5. 6. Quinam & in quibus Impedimentis Dirimentibus.
7. A quo tribunali Romano petenda sit dispensatio.
8. 9. Quid eam petentibus, & exequentibus observandum sit.
10. Nullitas Matrimonii vel est ex defectu consensûs, vel ex alio Impedimento.
11. Quomodo restaurari possit, si fuit nullum